

Artikler om Religion i Danmark 2014

Religion i udkantsdanmark - Religion og religiøs aktivitet på Lolland-Falster

Af Rasmus Birch, cand. Soc. Roskilde Universitet,
Adjunkt, Handelsgymnasium ZBC-Næstved

Udviklingen i Danmarks yderområder har været i mediernes fokus de sidste par år. Udkants-Danmark eller Den rådne banan har været anvendt som betegnelse for de dele af Danmark, som er perifere i forhold til de dele af landet, hvor væksten og befolkningen er koncentreret. Danmarks perifere områder er præget af øget fraflytning af både virksomheder og befolkning. Den manglende befolkningstilvækst påvirker disse områder både økonomisk og socialt. Mediernes fokus har været rettet mod tabet af arbejdspladser og social stagnation. Men hvordan udvikler religion sig i disse områder? Denne udvikling i det religiøse landskab i Danmarks periferi har kun sjældent været belyst. Nedenstående artikel bygger delvist på en religionsdemografisk undersøgelse, der havde til hensigt at belyse den religiøse udvikling på Lolland-Falster, samt en tidligere analyse af Lolland-Falsters stifts kirkestatistik, udført på vegne af stiftet.

Religion på Lolland-Falster

Lolland-Falster består af en række øer syd for Sjælland, som udover Lolland og Falster indbefatter Fejø og Femø, samt en række småøer. Området er folkekirkeligt dækket af Lolland-Falsters stift og kommunalt af Lolland og Guldborgsund kommune. De to største byer er henholdsvis Nykøbing på Falster og Nakskov på Lolland. Området har 104.742¹ beboere, hvoraf 83,8 % er medlem af Folkekirken². Som resten af landet har Folkekirken på Lolland-Falster en stigende udmeldelse, selvom antallet af udmeldelser forholdsmæssigt er noget mindre end i de større byer. Man kan samtidig se at Folkekirkens medlemmer benytter sig forholdsvis flittigt af Folkekirkens tilbud, både når det gælder dåb³, hvor dåbsprocenten ligger på 78,4 og konfirmation, hvor procenten er 76,9, hvilket gør Lolland-Falster Stift til det fjerde mest aktive sogn i relation til disse aktiviteter.. En analyse af stiftes kirkegængerstatistik har desuden påvist, at mens medierne fokuserer på antallet af messefald, har de fleste kirker i Lolland-Falsters stift en betragtelig gennemsnitlig deltagelse. For hver eneste gudstjeneste i stiftets samtlige kirker, kommer der gennemsnitligt 30 personer⁴. Dette gennemsnit dækker selvfølgelig over store variationer kirkerne imellem og hen over året, hvor særligt højtiderne trækker folk til⁵. Men også de mange tematiserede gudstjenester, som spaghettigudstjenester, høstgudstjenester eller friluftsgudstjenester, er store trækplastre. I det hele taget fremstår Folkekirken på Lolland-Falster som en forholdsvis populær institution. Alligevel kan Folkekirken på Lolland-Falster ikke se sig fri for den bølge af udmeldelser, der har præget Folkekirken på landsplan. I perioden 2010-2013 havde Lolland-Falsters stift en bruttoindmeldelse på 28 personer i gennemsnit⁶, hvilket er et betragteligt fald i forhold til de foregående år hvor den gennemsnitlige bruttoindmeldelse var på 36⁷.

Folkekirken er selvfølgelig ikke den eneste religiøse institution på Lolland-Falster, hvor både islam, hinduisme og buddhisme er repræsenteret. Muslimerne på Lolland-Falster har et Sunnimuslimsk bedehus i Nykøbing F. og en Ahmadiyya moské i Nakskov. Begge kan berette

¹ Danmarks statistik (FOLK1: 2013K4).

² Danmarks statistik (KM11: 2013K4).

³ Dåbsprocent (2011). Konfirmationsprocent: 76,9 (2012). Kirkeministeriets kirkestatistik.

⁴ 210.334 antal kirkegængere til 7045 gudstjenester.

⁵ Fratrækkes kirkegængerene til højtiderne, er den gennemsnitlige deltagelse 28 kirkegængere pr. gudstjeneste.

⁶ KM22 (Indmeldelse – udmeldelse (2010K1-2013K4).

⁷ KM22 (Indmeldelse – udmeldelse (2007K1-2009K4).

om stigende tilslutning⁸, da man løbende får nye medlemmer i takt med tilstrømningen af muslimske indvandrere. Væksten i antallet af medlemmer har endog medført flytning til væsentligt større lokaler for det sunnimuslimske bedehus i Nykøbing F., hvor fredagsbønnen kan trække op til 100 personer. På Nordfalster ved Stubbekøbing findes der et hinduistisk Ashram, hvor en gruppe munke har til huse⁹. På Lolland findes der en buddhistisk Lama, der periodisk underviser en gruppe elever, som dog primært bor i København. Ole Nydahls diamantvejsbuddhisme har et meditationscenter ved Søllested på Lolland som løbende har 5-6 udøvende buddhister boende. Meditationscentret afholder årligt et stort sommer-retreat med deltagelse af op til 100 udøvende buddhister.

Selvom Lolland-Falster har flere religioner repræsenteret, er området dog i betydelig grad domineret af kristendommen. Udover Folkekirken har den Romersk-katolske kirke en vis tyngde. Lolland-Falster har tre Romersk-katolske kirker¹⁰, samt et nonnekloster¹¹ med 5 fastboende nonner. Antallet af katolikker på Lolland-Falster er 1486, svarende til 3,8 % af landets katolikker¹² mens antallet af indbyggere på Lolland-Falster kun udgør 0,02% af landet samlede befolkning. De Romersk-katolske menigheder på Lolland-Falster er forholdsvis aktive, selvom de dog mister medlemmer i takt med fraflytningen fra øerne. Områdets historie hvor en stor andel polske roearbejdere flyttede til Lolland og Falster for at arbejde i de lokale landbrug, har medvirket til den store koncentration af romersk-katolske kirker på de to store øer. Lolland-Falster har desuden tre katolske privatskoler, som dog er åben for alle.

Der findes, som i resten af landet, en række kristne frikirker på Lolland-Falster. Jehovas Vidner har to menigheder, en i Nakskov og en i Nykøbing F. som samlet har omkring 130 medlemmer. Adventistkirken findes ligeledes i Nakskov og Nykøbing F., men er præget af betydelig nedgang i antallet af medlemmer, hvor der i dag kun er 38 i Nykøbing F. og 18 i Nakskov. Jesu Kristi kirke af de sidste dages hellige findes kun i Nykøbing F. og menigheden er begrænset til maksimalt 30 personer. For Pinsekirkens vedkommende findes den

---

⁸ Dette vurderes af de lokale imamer, da der ikke føres et register.

⁹ Antallet af beboere oplyses til at være 8.

¹⁰ Nykøbing F., Maribo og Nakskov.

¹¹ Sankt Birgitta klostret i Maribo.

¹² Medlemstal er hentet hos de enkelte kirker, mens antallet af katolikker i Danmark er hentet fra www.katolsk.dk.

ligeledes kun i Nykøbing F. og har omkring 24 faste medlemmer. Baptistkirken er næsten forsvundet fra området, da menigheden i Nykøbing F. nedlagde sig selv i begyndelsen af 2013 og solgte deres kirke. Baptisterne er derfor kun at finde i Nakskov og har ikke mere end 15 medlemmer. I alle de ovenstående kirker, er antallet af deltagere i kirkens aktiviteter forholdsvis lav og aldersgennemsnittet er stigende, da man ikke formår at holde på de unge eller tiltrække nye unge og bygge kirken op fra bunden.

Frelsens hær er dog en undtagelse i forhold til de andre frikirker på Lolland-Falster. Frelsens hær har principielt kun fungeret gennem deres genbrugsbutik på Falster gennem de sidste årtier, men nye unge kræfter har arbejdet intenst på at skabe nogle nye rammer for Frelsens Hær i Nakskov. Omkring et yngre tilflyttende par har man opbygget en menighed på omkring 70 personer i Nakskov og der arbejdes intenst med nye prædikenformer, børnekirke og hjælp til socialt udsatte. Man har bl.a. oprettet et herberg for hjemløse i Nakskov centrum og planerne er at genoplive den tidligere menighed i Nykøbing F. for igen at sikre fodfæste på Falster og udfolde det sociale arbejde. Frelsens hær på Lolland-Falster er derfor i modsætning til de andre frikirker i vækst og man har mange unge tilknyttet.

Folkekirke og Frikirker

Inden for de Folkekirkelige rammer står Indre Mission og Luthersk Mission, som Folkekirkens periferi. Indre Mission er næste forsvundet fra Lolland-Falster og missionshusene på Lolland er lukket, mens Indre Mission på Falster har samlet de sidste tilbageværende i Nykøbing F. Det vurderes at medlemstallet er nede på omkring 20. Luthersk Mission står noget stærkere end Indre Mission og man har stadig mødepladser både på Lolland, Falster og Askø¹³. Der registreres ikke medlemmer, men mødedeltagelsen er højest i Nykøbing F. hvor der gennemsnitligt kommer omkring 30 personer. Luthersk Mission i Nykøbing F. har arbejdet med at etablere sig som en frikirke, grundet utilfredsheden omkring vielse af homoseksuelle, dog uden at det har ført til et reelt brud med Folkekirken. Men Luthersk Mission mister også medlemmer i takt med fraflytningen fra området og manglen på yngre kræfter er nærværende. Flere af de yngre medlemmer, hvis forældre fortsat er i Luthersk Mission, har valgt Luthersk Mission fra og har samlet sig i et familiefællesskab i Lindeskovkirken i

---

¹³ Mødepladser i Nykøbing F., Stubbekøbing, Maribo og Askø.

Nykøbing F. omkring præsten Christian Bandak, hvilket også er den eneste kirke som medlemmerne af Luthersk Mission Nykøbing F. benytter sig af. Kontakten mellem Luthersk Mission Nykøbing F. og familiefællesskabet er altså forholdsvis tæt. Familiefællesskabet består af 8-10 familier, der mødes ca. en gang om måneden, hvor der eksperimenteres med alternative gudstjenesteformer, lovsang og bibellæsning. Familiefællesskabet er dog også i begyndende opløsning, da et par af familierne er på vej ud af Folkekirken, da de ikke finder at Folkekirken passer til deres identitet som kristne¹⁴.

Folkekirken på Lolland-Falster kæmper altså ikke kun med den generelle udmelding som kan læses i statistikken og som kan have rod i en lang række af bevæggrunde. Folkekirken har ligeledes aktivt kristne medlemmer, der søger væk fra de Folkekirker som menes at tilgodese deres behov og søger deres behov dækket andre steder. De familier fra familiefællesskabet der søger væk fra Folkekirken, finder i højere grad det de søger i de to karismatiske kirker som er skudt op i Nykøbing F. de seneste par år. Den ældste af de karismatiske kirker er Bibelværkstedet, som er en menighed samlet omkring den ekskommunikerede katolske præst Martin Bergsøe. Bergsøe prædiker kristen enhed på tværs af teologiske skel og har formået at tiltrække en betydelig menighed, hvor især filippinske og afrikanske indvandrere har søgt til. Bibelværkstedet opkøbte i starten af 2013 Baptistkirken i Nykøbing F., da menigheden var vokset og ikke længere kunne være i de tidligere lokaler¹⁵. Med i købet fulgte den rest af Baptistmenigheden, som ikke ønskede at tage til kirken i Nakskov. Bibelværkstedet har omkring 60-70 medlemmer, men ønsker dog ikke at føre et register. Bibelværkstedet har meldt sig under det Apostolske netværk, men føler sig ikke tilrette i netværket¹⁶.

Den anden karismatiske kirke i Nykøbing F. bærer navnet Ny Livskvalitet og opererer især med helbredelse gennem forbøn. Ægteparret Lene og Jens Jønsson oprettede kirken i 2005 efter et møde med Hans Berntsen. I begyndelsen holdt ægteparret gudstjenester i deres eget hjem, men i takt med at menigheden voksede, flyttede man til nye lokaler. Kirken har flere

---

¹⁴ Udtalelse der er fremkommet under samtaler med medlemmer af familiefællesskabet.

¹⁵ Bibelværkstedets tidligere lokaler er nu overtaget af det Sunnimuslimske bedehus i Nykøbing F. da man ligeledes ikke kunne huse hele menigheden.

¹⁶ Efter udtalelse fra Martin Bergsøe.

gange udvidet menigheden og deraf er behovet for større lokaler vokset. I dag har kirken til huse i det centrale Nykøbing F. tæt på gågaden og mange kikker ind til deres arrangementer og gudstjenester som afholdes flere gange ugentligt. Kirken Ny Livskvalitet har rigtig godt fat i de unge kristne i Nykøbing F. og omegn, da ægteparrets voksne børn afholder Youth Life hver 14 dag, hvor unge kristne kan mødes og feste uden alkohol. Kirken har derigennem fået tiltrukket mange unge, som umiddelbart tilhører andre kristne menigheder, men som finder et fællesskab i Ny Livskvalitet, som de ikke finder i deres lokale menighed. Kirken Ny Livskvalitet har ca. 40-50 faste brugere, der deltager i flere arrangementer hver uge. Både Bibelværkstedet og Kirken Ny Livskvalitet kan berette om stigende tilslutning og opkøbet af større lokaler bekræfter dette billede. Blandt de mere moderne religiøse strømninger, findes der over 100 alternative behandlere på Lolland-Falster, som tilbyder alt fra clairvoyance og shamanistisk healing til akupunktur og yoga. Antallet af behandlere og udbuddet af behandlinger varierer fra måned til måned. Efter finanskrisen faldt antallet af behandlere og behandlinger, men menes nu at være oppe på niveauet fra før finanskrisen¹⁷.

Mangfoldighed og forandringer på Lolland-Falster

Lolland-Falster er udpræget domineret af kristendommen, men som det kan ses af ovenstående har andre religioner også vundet indpas. De mange kristne menigheder står overfor væsentlige udfordringer, da medlemmerne enten melder sig ud eller fraflytter området. Samtidig vælger de unge enten religionen fra eller søger over i de karismatiske kirker, som har bedre held med at fastholde de unge kristne og de kristne familier. Undersøgelsen af religion på Lolland-Falster har afsløret væsentlige bevægelser på det religiøse "marked" hvor især Folkekirken og frikirkerne er udsat for udmeldelser og fravalg. Udmeldelserne rammer især Folkekirken, hvor både ideologiske, økonomiske og religiøse årsager kan ligge bag. Frikirkerne er især udsat for fravalg, hvor de yngre generationer ikke altid finder sig tilrette i de religiøse miljøer de er opvokset i og fravælger forældrenes religion til fordel andre religiøse retninger. Både Folkekirken og frikirkerne er desuden præget af den generelle fraflytning af beboere fra området.

---

¹⁷ Baseret på udtalelser fra to centre for alternativ behandling, Sundhedscentret i Nykøbing F. og Sundhedshuset i Maribo.

Visse religiøse retninger oplever dog vækst. Muslimerne, især i Nykøbing F. oplever vækst i takt med indvandringen og de religiøse skel der findes mellem fx Sunni- og Shiamuslimer opløses i høj grad, når behovet for at komme i moskéen eller bedehuset kombineres med det begrænsede udbud af muslimske menigheder¹⁸. Mens især de karismatiske kirker og Frelsens hær oplever tilgang i takt med fravalgene af andre frikirker og udmeldelserne af Folkekirken. Bevægelserne blandt de kristne fra Folkekirken og frikirkerne over i de karismatiske kirker, synes at handle om manglen på levende kristendom, for de kristne der ikke kan finde deres identitet som kristne i Folkekirken eller de frikirker de er opvokset med. Ligeledes er det værd at bemærke, at bevægelserne for både muslimer og kristne er koncentreret omkring de to største byer på Lolland-Falster, hvilket tegner et mikro-billede af forholdet mellem det perifære og det centrale

Litteraturliste

Birch, R. *Kirkegængere Lolland-Falsters stift*. Roskilde Universitet 2012

Birch, R. *Religion og frivilligt arbejde på Lolland-Falster*. Roskilde Universitet 2013

---

¹⁸ Både Sunni- og Shiamuslimer giver udtryk for dette.